

Bilaga 5 till kommunfullmäktiges protokoll 2004-10-04 § 23

Svar på interpellation av Ann-Katrin Åslund om en utveckling av kundvalsmodellen inom hemtjänst m.m. (2004:28)

Jag delar inte interpellantens uppfattning angående de utvärderingar som gjorts av kundvalsmodellen inom hemtjänst. Utvärderingarna är inte så entydigt positiva som interpellanten gör gällande.

Förvisso har en majoritet av brukarna 67 % uttryckt att de är positiva till att välja utförare, men en betydligt större andel 84 % anser det väsentligt att kunna påverka innehållet i det utförda biståndet. Det är signifikativt att en mycket liten andel av brukarna 6,3 % har valt att byta utförare och då ingår även byten som är påtvingade till följd av att tidigare utförare lagt ned verksamheten eller ändrat verksamhetsområde.

Att kundvalsmodellen skulle ha medfört ökad valfrihet och ökad mångfald inom hemtjänsten är en sanning med modifikation.

Kundvalsmodellen innebär möjlighet att välja utförare, men inte innehåll. Innehållet i biståndet avgörs fortfarande av biståndsbedömares utredningar och besluten är ofta detaljerade och möjligheterna att påverka och variera innehållet är små.

Mångfalden är en mångfald i antal utförare inte i innehåll. De små utförarna och de utförare som "nischat in sig" med etniska eller religiösa profiler har stora svårigheter att få ekonomin att gå ihop då deras brukare ofta är spridda geografiskt och de får betalt för arbetstid, men inte för restid. Exempelvis har Judisk Hemtjänst nu tvingats lägga ned sin verksamhet.

Kundvalsmodellen har också medfört merarbete för biståndshandläggarna i staden. Ökad byråkrati och svårigheter att hinna med att både informera, följa upp och ompröva. Enligt Handelshögsskolans utvärdering är systemet dessutom kostnadsdrivande.

Frågor till socialborgarrådet Margareta Olofsson

Fråga 1. Hur avser du att gå vidare med arbetet att vidareutveckla kundvalsmodellen för val av utförare inom hemtjänsten mm, exempelvis avseende information till brukarna och ovan nämnda uppvaktning hos regeringen ?

Jag avser att arbeta för att förbättra de äldres möjligheter att kunna påverka innehållet i det bistånd de får. I stadsdelsnämnderna Norrmalm och Hägersten kommer försöksverksamhet att påbörjas där de äldre efter enklare biståndsbedömning kommer att kunna välja vad de önskar hjälp med några timmar i månaden. I Liljeholmen kommer de äldre som så önskar att kunna få utökat bistånd till promenader och till att uträtta olika ärenden.

Jag avser även att arbeta för en förbättrad information till brukarna. En uppvaktning av regeringen kommer också att göras för att begära att lagstiftningen ändras så att en certifiering av utförare blir möjlig utan föregående upphandling.

Fråga 2. Hur ställer sig borgarrådet till förslaget att gå vidare och införa kundvalsmodellen på fler områden inom äldreomsorgen, främst avseende val av boenden ?

Införandet av en kundvalsmodell beträffande äldreboenden ställer sig betydligt svårare. En sådan kundvalsmodell skulle förutsätta samma kostnad för samma vårdnivå i olika boenden. Idag har äldreboenden många gånger högst varierande kostnader. En kundvalsmodell förutsätter också ett ständigt överutbud av äldreboendeplatser.

Redan idag finns möjligheten att välja boende. Det är möjligt att söka äldreboende i annan kommun än där man bor och då få en biståndsbedömning som om man redan var bosatt i kommunen. Äldreboendena i staden är redan kommungemensamma resurser och det är fullt möjligt att söka sig till äldreboenden i andra stadsdelar för den som så önskar.

I de riktlinjer för biståndshandläggning i Stockholms stad som i reviderad form gäller sedan januari 2002, uttalas att i samband med beslut om särskild boendeform ska den enskildes önskemål om ett speciellt boende på en viss adress tillmötesgå om och när det är möjligt. Vid speciella behov som exempelvis vård av yngre demenssjuka så köper man plats där en sådan finns. Däremot avslår vissa stadsdelar ansökan om boende i annan stadsdel om den egna stadsdelen har lediga lägenheter på äldreboenden med motsvarande kvalitet. Så har skett i 6 fall av sammanlagt 125 mellan 1 januari 2003 och 31 augusti 2003 vilket motsvarar 5 % av ansökningarna om plats i annan stadsdel. Det bör noteras att ca 2000 personer får plats vid äldreboenden med heldygnsvård per år och andelen av dessa som får avslag på ansökningar om boende i annan stadsdel är mindre än 0,5 %.

De äldre som har erhållit bistånd i form av boende på servicehus eller annan form av äldreboende har således möjlighet att välja. Däremot kan inte alla få sina förstahandsval tillgodosedda. Valmöjligheten begränsas av tillgången på platser i det önskade boendet och någon gång av kostnaden. Kundvalsmodellen skulle inte förändra något i detta avseende.

Stockholms stad har för att ytterligare öka möjligheten för äldre att få flytta skrivit på en överenskommelse mellan länets kommuner, om att behålla betalningsansvaret för personer som önskar flytta till äldreboende i annan kommun inom länet.

Staden behöver boenden med olika inriktning. En utveckling av sådana sker på stadsdelsnivå. Det senaste året har 5 nya äldreboenden och sjukhem invigts, Katrumpstullen, Råcksta, Serafen, Postiljonen och Sjöstadsgården. Flera nya avdelningar med olika språklig inriktning håller på att startas och planeras att starta.

Jag vill i detta sammanhang poängtera att jag starkt vänder mig emot ett system som förekommer i en del andra länder där en grundpeng erhålles och den äldre sedan genom tilläggsavgifter kan köpa sig till en bättre boende och omvårdnadsstandard. Detta skulle innebära en segregation som jag inte vill medverka till.

Härmed anser jag mig ha besvarat interpellationen

Stockholm den 17 maj 2004

Margareta Olofsson
Social- och äldreomsorgsborgarråd